

**Recenzja do postępowania habilitacyjnego dra Michała Kurkowskiego
prowadzonego przez Radę Wydziału Sztuki Uniwersytetu Technologiczno-
Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu**

Pod koniec drugiej dekady XXI wieku wbrew wszystkim tym, którzy wieszczili wcześniej schyłek klasycznych form wypowiedzi artystycznej takich jak malarstwo czy grafika warsztatowa należy stwierdzić, iż ciągle są to niezwykle istotne środki wyrazu ze względu na swoistą i im tylko właściwą materię, uzyskiwaną dzięki niepowtarzalności śladów, pozostawianych na płaszczyźnie przez narzędzie poruszane ludzką ręką. Pomimo ciągłej ekspansji technicyzowanej, zaśmiecającej rzeczywistość wizualną pseudo kultury obrazkowej, wartość tego co kształtowało się przez wieki nie maleje, przeciwnie jest bardziej jeszcze doceniana przez wrażliwego artystę i odbiorcę sztuki. Zatem twórca akademicki i pedagog chętnie korzysta dziś z wszelkich wypracowanych wcześniej technik i doświadczeń, wzbogacając je o autorskie innowacje i łącząc świadomie ze sobą. Jednocześnie idąc z duchem postępu i nieuchronnych zmian winien on także rozwijać swe kompetencje w zakresie tzw. technik cyfrowych i multimedialnych.

Zadania te spełnia doktor Michał Jan Kurkowski, którego zasadniczą formą wypowiedzi artystycznej pozostaje grafika warsztatowa, natomiast oprócz niej głównie jako pedagog przekazuje on swe doświadczenia z zakresu grafiki projektowej, tworzonej komputerowo. Artysta ten studiując we wrocławskiej ASP techniki druku wklęsłego poznał je dogłębnie i już w tym czasie łączył ze sobą, tworząc oryginalne, często niepowtarzalne prace. Tam też stosował zabieg obracania matrycy o 180 stopni uzyskując efekt złudnej przestrzeni. Poszukując ciągle nowych możliwości poszerzenia wypowiedzi graficznej zaczął używać nietypowych narzędzi np. szlifierki kątowej czy spawarki. Swoje grafiki odbijał nie tylko na papierze, ale też na przezroczystej folii PCV, pleksi czy tkaninach. Cykl grafik zatytułowany „Miasto”, powstały w latach 2009-2012 w swojej treści inspirowany przeróżnymi bodźcami zewnętrznymi dzieli On na dwie sfery: realną zewnętrzną i wewnętrzną, intuicyjną, odnoszącą się do Jego wrażliwości, marzeń, a nawet snów. Sfera zewnętrzna ikonograficzne motywy czerpie ze świata dawnych cywilizacji, których ślady są odkrywane dzięki pracy archeologów i naukowców, eksplorujących ziemię za pomocą sond i dronów. Współczesne metody i techniki badawcze dają z punktu widzenia artysty grafika interesującą możliwość nakładania na siebie obrazów, map prastarych kultur i wymarłych cywilizacji.

W podobnym duchu stylistycznym został stworzony przez niego w latach 2013-2017 cykl zatytułowany: „Galaktyki”, gdzie dominującym motywem symbolicznym jest niebo. Chcąc uzyskać właściwe efekty graficzno-malarskie Michał Kurkowski korzystał z modułów kilku

matryc, dających możliwość użycia na różne sposoby kompozycyjne w wielu graficznych obrazach. Te różnorakie „wariacje” z motywami polegają przykładowo na używaniu szablonów maskujących, poddruków i odwracaniu ich bądź zakrywaniu tylko niektórych ich części. Do realizacji owych matryc stosuje wkłęsłodrukowy odprysk cukrowy. Jak sam zauważa: „Zapis na matrycy jest elementem składowym tego, co staje się finalnym efektem całego procesu komponowania.” Dalej wyjaśnia, iż w procesie twórczym świadomie rezygnuje z technik cyfrowych na rzecz tych tradycyjnych, trawionych z powodu chęci uzyskania niepowtarzalnej struktury materii. Wykorzystując wielokrotnie starsze i nowsze formy matryc tworzy za każdym razem inne graficzne „obrazy”, przekształcające się wraz ze zignorowaniem przez niego konieczności wykonywania identycznych odbitek. Proces twórczy kończy dopiero wtedy, gdy ostateczny efekt jest dla niego satysfakcjonujący. A jaki on jest? W przedstawionej dokumentacji cyklu grafik zatytułowanych: „Nim stało się tak” widać przede wszystkim jednorodność stylistyczną, wynikającą głównie ze stosowania podobnych i powtarzających się wielokrotnie motywów i form, budujących różnorakie układy kompozycyjne. W kompozycjach tych dominują podziały rytmiczne, horyzontalno-wertykalne i diagonalne. Formy obrazowe to zazwyczaj: trójkąty, koła, pasy, płaszczyzny bardziej lub mniej zgeometryzowane, oraz multiplikowane rytmicznie białe punkty, aktywizujące strukturę powierzchni płaszczyzny. Analizując warstwę obrazowo-symboliczną przedstawionych grafik należy zauważyć w niej wyraźne nawiązanie do źródeł wcześniejszych inspiracji – mapa, kosmiczna przestrzeń, archetypiczny znak. Nie sposób pominąć jednak występujących w owych pracach, które de facto można uznać za abstrakcyjne aluzji tematyczno-treściowych. Autor tajemniczo je tytułuje np. „Dobiegający końca”, „Koniec przyjaznych spojrzeń”, „Miasto”, „Nieprzyjazne konsekwencje odkrycia”, „Piąty księżyc” itp. Trójkątna forma zakończona okręgiem to być może cień rzucony planety. Kształty o wyraźnym zgeometrowaniu, nałożone na tło przywodzą na myśl mapę, lub plan budowli z zamierzonych czasów. Przenikające się okręgi i małe rozjaśnione punkty być może są zobrazowaniem fragmentu kosmosu. Analizując rzeczowo obraz zwracamy uwagę przede wszystkim na jego kompozycję oraz zastosowane w nim środki wyrazu plastycznego. Piszę świadomie „obraz” ponieważ uważam, iż grafiki Michała Kurkowskiego są właśnie obrazami, wykonanymi tylko za pomocą klasycznych technik graficznych.

Jego prace zdecydowanie odwołują się do geometrii, w jej rygorach ustalając klarowne linie podziałów i proporcje elementów składowych. Należy zwrócić uwagę na trafną korelację stosowanych przez niego form, świadomie geometryzowanych i zestawianych z organicznością materii tła. Te dwa czynniki potęgują ekspresję każdej realizacji. Ale głównym komponentem tych prac jest materia malarska, wynikająca z zestawianych ze sobą lub nakładających się na siebie płaszczyzn barwnych. Artysta stosuje, bogate, różnorakie struktury materii, mające wpływ na określanie głębi, poprzez laserunkowe nawarstwienia i rozświetlenia, wynikające z gradacji walorowych. Istotne w Jego graficznych obrazach jest również światło, rozjaśniające wybrane partie kompozycji i budujące osobliwą przestrzenność całości. Światło uzyskiwane jest tu także poprzez stosowanie białych, punktowych akcentów oraz kontrastujących ze sobą walorowych płaszczyzn, jak również

poprzez zestawienia dopełniające się wzajemnie. W większości realizacji z tego cyklu są stosowane zestawienia złamanych zieleni, oranży, brązów i ziemistych ugrów. Twórca ten, w większości swych prac umiejętnie wykorzystuje harmonie temperatur kolorystycznych. Prawie każda z nich posiada określoną tonację dominującą, ożywioną wyżej wymienionymi akcentami. W kolorystyczną tkankę tych obrazowych struktur wpisują się też achromatyczne biele, szarości i czernie.

Należy nadmienić, iż po doktoracie Michał Kurkowski swoje prace prezentował na 8 wystawach indywidualnych m. in. w Zakopanem, Łodzi, Radomiu, Kielcach i Rzeszowie oraz uczestniczył w aż 78 krajowych i zagranicznych wystawach zbiorowych. Od października 1999 roku jest zatrudniony na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, aktualnie na stanowisku adiunkta, pełniąc jednocześnie funkcję kierownika Pracowni Druku Wklęsłego. Prowadzi On także zajęcia z zakresu grafiki projektowej. Jest aktywny w działalności organizacyjnej. Przygotowana przez Niego dokumentacja przewodowa jest wykonana profesjonalnie. Dlatego też, biorąc pod uwagę dotychczasowy, znaczący dorobek wystawienniczy, osiągnięcia artystyczne, a przede wszystkim cykl prac graficznych, przedstawionych do oceny, zatytułowany: „Nim stało się tak”, spójny stylistycznie, w moim przekonaniu stanowiący autorską i artystyczną wartość, stwierdzam że dr Michał Jan Kurkowski spełnia wymogi proceduralne i merytoryczne uprawniające go do uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki (poprzednio w dziedzinie sztuk plastycznych), dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki (poprzednio w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne) zgodnie z art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017r. poz. 1789) w związku z art. 179 ust. 2 Ustawy z dnia 03 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669) z dnia 30 sierpnia 2018r.

Ernest Zawada